

W dorzeczu rzeki Czarnej

Gmina Żarnów położona jest na obszarze należącym do zlewni dwóch prawobrzeżnych dopływów Pilicy: **Czarnej i Drzewiczki**. Zlewnia Drzewiczki reprezentowana jest przez rzekę **Wąglankę**, jej główny lewobrzeżny dopływ. Przez teren gminy, Czarna i Wąglanka płyną po **piaskowcach jurajskich**, przykrytych **gliną** zwałową i **piaskami** akumulacji lodowcowej. Rzeka **Czarna** (zwana także Czarną Konecką, Czarną Maleniecką lub Taraską), płynie przez Płaskowyż Suchedniowski i Wzgórza Opoczyńskie na terytoriach województw świętokrzyskiego i łódzkiego. Jej długość wynosi **85 km**, natomiast powierzchnia dorzecza - **978,4 km²**. Swe źródła ma usytuowane na wysokości **ok. 350 m n.p.m.**, między Wólką Zychową a Chlewiskami, na płn.-wsch. od Nieklania. Uchodzi do Pilicy, w odległości 5 km na południe od Sulejowa, na wysokości **173 m n.p.m.** Średni spadek rzeki wynosi 1,3 %, średni przepływ w pobliżu ujścia - 5,63 m³ na sekundę, natomiast rozpiętość wahań stanów wody w dolnym biegu wynosi aż 3,1 m. Czarna na odcinku **ok. 13 km** przepływa przez gminę Żarnów, w której na długości **2 km** (Siedłów - Malenie) jest rzeką graniczną z gminą Fałków. Na teren gminy wpływa na wysokości **ok. 200 m n.p.m.** i meandrując płynie na długości 6 km w kierunku zachodnim, czyniąc niezwykle atrakcyjnymi okolice wsi **Adamów, Malenie, Siedłów, Młynek i Ławki**. W pobliżu rozległej terasy, zwanej **Fryszerka - Błonie**, porośniętej łąkami i poprzecinanej dziesiątkami rowów, rzeka zmienia swój kierunek na północny. Płynie w tym kierunku obok wsi **Ruszenice, Klew, Skórkowice i Chorzew**. Czarna ma charakter rzeki tworzącej liczne **meandry, płycizny, wyspy**, rozlewającej się szeroko wśród łąk (Skórkowice - Czersko), a gdzie indziej podcinającej wysokie i porośnięte lasem brzegi (Siedłów). Dolina Czarnej wypełniona jest bujną **roślinnością** szuwarową, torfowiskową, łąkową, zaroślową i leśną, stanowiącą niezastąpione **refugium** (ostoja, miejsce schronienia) dla bogatej **fauny**, zwłaszcza ptaków. Na odcinku od Siedłowa do Skórkowic, rzeka tworzy liczne **starorzecza i mokradła**. Koryto rzeki osiąga szerokość od 10 do 55 metrów. Na obszarze gminy Żarnów, rzece towarzyszą znaczne **kompleksy leśne**, składające się przeważnie z drzewostanu sosnowego. Czarna należy do najlepiej zachowanych, czystych rzek regionu.

Ma charakter rzeki **podgórskiej**. Była jedną z „najpracowitszych” rzek **Zagłębia Staropolskiego**, bo dostarczała energii wielu zakładom przemysłowym, m.in. w Nieklaniu, Staporkowie, Sielpi Wielkiej, Rudzie Malenieckiej, Maleńcu, Machorach i Kolońcu. Rzeka zasila liczne **stawy**, z których najbardziej znany – w Maleńcu (o powierzchni 16 ha) – istniał już w czasach historycznych. Jest on jednak stosunkowo niewielki w porównaniu z innymi, okolicznymi **zbiornikami wodnymi**. Powierzchnie stawów w rejonie Rudy Malenieckiej i Cieklińska (stawy „Czapla”, stawy doświadczałne) oraz w okolicach wsi Koliszowy (stawy „Praga”) przekraczają powierzchnię 100 ha, stawy w Kolońcu mają obszar 50 ha, a w okolicach wsi Siedłów – 30 ha. Na obszarze gminy Żarnów w rejonie terasy zalewowej **Fryszerka - Błonie**, do Czarnej wpływa rzeka **Barbarka**, będąca jej największym lewobrzeżnym dopływem. Długość Barbarki wynosi **20 km**, natomiast powierzchnia jej dorzecza sięga **111 km²**. Okolice wsi Malenie – Kolońiec, łączy odnoga głównego koryta rzeki, nosząca zagadkową nazwę „**Kanał Ulgi**”. Prawobrzeżne dopływy – strumienie, mające swe źródła na terenie gminy Żarnów (rejon Sielca i Chelst), nie posiadają oficjalnej nazwy. Biegowi rzeki Czarnej towarzyszy gęsta **sieć cieków** (młaki, strugi, rowy).

Zalew w Miedznej Murowanej

O Wąglance i zalewie w Miedznej Murowanej

Drzewiczka jest rzeką o długości 81,3 km i dorzeczu równym 1082,9 km², wypływającą z wysokości 248 m n.p.m. na tzw. Garbie Gielniowskim, koło wsi Kacprów. Rzeka uchodzi do Pilicy w Nowym Mieście nad Pilicą, na wysokości 130 m n.p.m. Największym lewobrzeżnym dopływem tej rzeki jest **Wąglanka**, tocząca swe wody z piaskowców triasowych koło wsi Nowe Brody (obok Końskich), na wysokości 240 m n.p.m. Uchodzi do Drzewiczki w Opocznie, na wysokości 177 m n.p.m. Powierzchnia jej dorzecza wynosi **289,7 km²**, a długość rzeki - **50,4 km**. Prawie na całej długości, Wąglanka tworzy liczne **meandry** i przepływa w kierunku północnym, poprzez zabagnione obszary, pocięte siecią rowów melioracyjnych. Środkowa część biegu rzeki, o długości **12 km**, płynie przez terytorium gminy Żarnów. Na obszar gminy wpływa na wysokości **205 m n.p.m.** i prowadzi swe wody obok wsi **Soczówki, Niemojowice, Nadole i Miedzna Murowana**. Z wyjątkiem rejonu wsi Niemojowice – Nadole, rzeka Wąglanka stanowi granicę gminy Żarnów z gminami Końskie i Białaczów. W okolicach Modrzewiny (część Miedznej Murowanej), na wysokości **ok. 190 m n.p.m.** rzeka opuszcza gminę Żarnów. W latach 1974-1979 w obrębie wsi **Miedzna Murowana – Ossa**, kosztem ówczesnych 42 mln złotych wybudowano **zalew**, będący wtedy drugim (po Zalewie Sulejowskim) zbiornikiem zaporowym w województwie piotrkowskim. Od 2014 roku zalew jest gruntownie modernizowany.

Budowało go Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne w Końskich. Zalew posiada **zapórę czołową**, mającą długość **520 m** i **boczną** o długości **920 m**. Woda magazynowana w zbiorniku, przeznaczona jest przede wszystkim dla potrzeb **nawadniania** użytków zielonych w dolinach rzek Wąglanki i Drzewiczki. Cała powierzchnia zalewu, noszącego oficjalną, urzędową nazwę „**Wąglanka - Miedzna**”, należy do terytorium gminy Żarnów. Pojemność zalewu przy rzędnej piętrzenia wody **195,75 m n.p.m.**, wynosi **3,8 mln³** wody. Jednak jego maksymalna objętość może być większa i teoretycznie może osiągnąć **4,16 mln m³** wody. Powierzchnia lustra wody waha się **od 175 do 185 ha**, a największe piętrzenie może wynosić **6,85 m**. Wody zbiornika winny odpowiadać II klasie czystości. Niestety, nie zawsze tak jest, co odbywa się ze szkodą dla licznych gatunków ryb, zamieszkujących wody zalewu, którymi są m.in. **troć jeziorowa, leszcz, płoć, krap, ukleja, karp, lin, szczupak i okoń**. Powstanie zalewu przyczyniło się do pojawienia wielu gatunków ptaków, niespotykanych wcześniej w naszych stronach. Są to **mewy śmieszki, rybitwy, kaczkę nurkującą** i inne. Na obrzeżach zbiornika rozwija się rekreacja. Nad brzegami znajdują się: stacja harcerska, budynek wczasowy, wodomistrzówka i przepompownia. Nad zalewem obserwuje się też zjawiska niekorzystne - silną **erozję** brzegów, spowodowaną falowaniem wody płytkiego zbiornika wodnego.

Warunki klimatyczne Ziemi Żarnowskiej

Wzgórza Opoczyńskie znajdują się w **łódzkiej dzielnicy klimatycznej**. Dominuje u nas wpływ wilgotnych mas **powietrza polarno - morskiego** oraz **polarno - kontynentalnego**. Przeważają **wiatry zachodnie i południowo - zachodnie**, ale zaznaczają się też wiejące ze wschodu i północnego wschodu. Ilość opadów atmosferycznych wynosi średnio **600 mm rocznie**. Dni mroźnych jest tu od 30 do 50 w roku, a dni z przymrozkami - od 100 do 118.

Pokrywa śnieżna zalega średnio od 50 do 60 dni. **Okres wegetacyjny** w rejonie trwa średnio 235 dni. Najczęściej rozpoczyna się **5 kwietnia**, a trwa do **4 listopada**. Jego wartość progową wyznacza izoterma +5°C. Średnia temperatura roczna osiąga tu **7,5°C**. Najchłodniejszym miesiącem jest **luty**, ze średnią temperaturą powietrza **-3°C**, natomiast średnie temperatury najcieplejszego miesiąca - **lipca**, zawierają się w granicach **od 17° do 18°C**.